

Joanna Żelazko

Sprawozdanie z sesji naukowej "Działalność Wojskowego Sądu Rejonowego w Łodzi 1946–1955"

Przegląd Nauk Historycznych 2/2, 284-285

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ukarania sprawców zbrodni stalinowskich w Polsce. Spotkanie zakończyła symboliczna „minuta ciszy”, którą zebrani oddali hołd pamięci generała E. Fieldorfa „Nila” w 50. rocznicę jego śmierci.

PRZEMYSŁAW WAINGERTNER
Uniwersytet Łódzki

Sprawozdanie z sesji naukowej *Działalność Wojskowego Sądu Rejonowego w Łodzi 1946–1955*

29 maja 2003 r. w Łodzi w sali posiedzeń Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego przy ul. Składowej 43 odbyła się konferencja naukowa zatytułowana *Działalność Wojskowego Sądu Rejonowego w Łodzi 1946–1955*. Przygotowana została przez Instytut Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddział w Łodzi oraz Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego.

Słowo wstępne do uczestników spotkania wygłosił prof. dr hab. Leon Kieres – Prezes Instytutu Pamięci Narodowej. Przypomniął zebrany cel działania Instytutu w zakresie ścigania zbrodni przeciwko narodowi polskiemu. Następnie prof. dr hab. Marek Zirk-Sadowski – Dziekan Wydziału Prawa i Administracji UŁ – powitał zgromadzonych w imieniu władz wydziału.

W pierwszym referacie prof. dr hab. Witold Kulesza, dyrektor Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, przybliżył pojęcie zbrodni sądowej i przytoczył genezę tego określenia. Zaprezentował przykłady orzeczeń sądów wojskowych, których wysookość była szczególnie rażąca w stosunku do winy skazanych. Kolejny referent, dr Marcin Zaborski z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, przedstawił dzieje średniej szkoły prawniczej w Łodzi, pierwszej tego typu placówki w powojennej Polsce, oraz początki sądownictwa wojskowego w Łódzkiem. Tematem wystąpienia Sławomira Abramowicza z Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Łodzi były sylwetki ludzi działających w strukturach łódzkich WSR. Zebranym przedstawiono między innymi sędziów tegoż sądu.

Kolejni referenci omówili wybrane procesy członków i żołnierzy organizacji niepodległościowych, działających na terenie woj. łódzkiego po 1945 r. Joanna Żelazko z Biura Edukacji Publicznej Oddział w Łodzi scharakteryzowała proces kierownictwa Okręgu Łódz-

kiego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”. Doktor Tomasz Toborek z Biura Edukacji Publicznej Oddział w Łodzi zreferował przebieg rozprawy kierownictwa pierwszej komendy Konspiracyjnego Wojska Polskiego, zaś rozprawa trzeciej komendy tejże organizacji była tematem wystąpienia Ksawerego Jasiaka. Jacek Pawłowicz z Biura Edukacji Publicznej Oddział w Warszawie zapoznał słuchaczy z działalnością i przebiegiem procesu Kierownictwa Pogotowia Akcji Specjalnej – Narodowego Zjednoczenia Wojskowego przed WSR w Łodzi. Natomiast dr Jerzy Bednarek z Oddziałowego Biura Udostępniania i Archiwizacji Danych w Łodzi omówił przebieg likwidacji oddziału Stanisława Panka „Rudego” i procesy jego żołnierzy przed sądami wojskowymi.

Autorzy referatów przybliżyli też słuchaczom zagadnienia związane z działaniami WSR w stosunku do różnych środowisk społecznych. Ich przykładem były represje sądowe stosowane wobec duchownych katolickich omówione przez Radosława Petermana z Oddziałowego Biura Udostępniania i Archiwizacji Danych w Łodzi. Tematem wystąpienia dr. Janusza Wróbla z Biura Edukacji Publicznej Oddział w Łodzi stały się procesy członków niepodległościowych organizacji młodzieżowych.

Prokurator Robert Kopydłowski z Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – na przykładzie wybranych spraw – dokonał prawnokarnej oceny orzecznictwa WSR w Łodzi.

Podczas dyskusji kończącej obrady, głos zabrali między innymi: prof. dr hab. Andrzej Rzepliński – doradca Prezesa IPN, historycy, przedstawiciele organizacji kombatanckich: Tadeusz Michalski (Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej), Edmund Kowalczyk (Zarząd Obszaru Centralnego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, Porozumienie Kombatanatów i Organizacji Niepodległościowych), Zbigniew Onufrzak (Związek Żołnierzy Podziemnych Sił Zbrojnych), Stanisław Gdula (Ogólnopolski Związek Batalionów Chłopskich Oddział w Łodzi) oraz mec. Karol Głogowski. Odnieśli się do treści przedstawionych referatów oraz podali przykłady podobnych wyroków wydanych przez WSR.

JOANNA ŻELAZKO
Instytut Pamięci Narodowej
KSZpNP Oddział w Łodzi